

بررسی تأثیر افشای بندهای تأکید بر مطلب خاص در گزارش حسابرسی بر کیفیت حسابرسی و واکنش بازار

نادیا اکرمی یارفی^۱

جواد رضازاده^۲

محمد علی آقایی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۵/۳۱

چکیده

هدف پژوهش، بررسی تأثیر افشای بندهای تأکید بر مطلب خاص در گزارش حسابرسی بر کیفیت حسابرسی و واکنش بازار در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. قلمرو زمانی پژوهش حاضر مشتمل بر دوره ۵ ساله از ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ و مکان تحقیق بورس اوراق بهادار تهران و شرکت‌های پذیرفته شده در بورس می‌باشد. به منظور بررسی صحت فرضیه‌های پژوهش، از رگرسیون چندمتغیره مبتنی بر داده‌های ترکیبی با اثرات ثابت و از نرم افزار ایویوز ۱۱ استفاده شده است. نتایج نشان داد در مواردی که هرگاه گزارش حسابرسی یک شرکت دارای افشاء بندهای تأکید بر مطلب خاص داشته باشد، بازار واکنش مثبت نشان می‌دهند می‌دهد؛ و همچنین، کیفیت گزارش حسابرسی این شرکت‌ها، کیفیت بیشتری دارد.

واژگان کلیدی

کیفیت حسابرسی، بند تأکید بر مطلب خاص، گزارش حسابرسی، واکنش بازار.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد گروه حسابداری، واحد تهران، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. (نویسنده مسئول: Akramiyarafin114@gmail.com)

۲. استادیار گروه حسابداری، واحد تهران، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. j.rezazadeh@modares.ac.ir

۳. استادیار گروه حسابداری، واحد تهران، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. aghaeim@modares.ac.ir

۱. مقدمه

پس از بحران مالی جهانی، تقاضای فزاینده‌ای از سوی استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی و سرمایه‌گذاران بالقوه به منظور افزایش کیفیت حسابرسی و افزایش محتوای اطلاعاتی گزارش‌های حسابرسی به وجود آمده است؛ بر این مبنا، محققان علاقه زیادی به ویژگی‌ها و مسائل پیرامون «افشای موضوعات کلیدی حسابرسی»^۱ نشان داده‌اند (لین،^۲ ۲۰۲۴). موضوعات کلیدی حسابرسی (از منظر هیئت استانداردهای حسابداری بین‌المللی^۳) یا موضوعات بحرانی حسابرسی (از منظر هیئت نظارت بر حسابداری شرکت‌های عام^۴)، در گزارش‌های حسابرسی و به‌منظور بهبود شفافیت حسابرسی مورد نیاز است. افشای حسابرسی اضافی عموماً مورد استقبال استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی قرار گرفته است و شواهد نشان می‌دهد که موضوعات کلیدی حسابرسی به تصمیمات استفاده‌کنندگان کمک فراوانی می‌کند (ما و همکاران^۵، ۲۰۲۴).

در این بین، پژوهش‌ها تصریح کرده‌اند که کاربران صورت‌های مالی، در اکثر مواقع، بر بندهایی خاصی از اظهارنظر حسابرِس (موضوعات کلیدی حسابرسی) در گزارش‌های حسابرسی تمرکز می‌کنند و به استاندارد بودن گزارش از سایر مراجع، علاقه‌ای به خوانش کل گزارش حسابرِس ندارند (فوتوه و لورنتزون^۶، ۲۰۲۳). افشای موضوعات کلیدی حسابرسی، شامل مهم‌ترین ریسک‌های تحریف‌های با اهمیت است که به کاربران منتقل می‌شود؛ این نوع افشا با افزایش ارزش ارتباطی و اطلاعاتی گزارش‌های حسابرسی منجر به بهبود کیفیت گزارش‌های حسابرسی می‌شود و به کاربران کمک می‌کند تا نقش‌ها و مسئولیت‌های حسابرسان را بهتر درک کنند (اللواتی و حسینی^۷، ۲۰۲۲).

بیشتر افشای موضوعات کلیدی حسابرسی در عمل یکسان است؛ نخست اینکه، انواع افشاهای موضوعات کلیدی حسابرسی، عمدتاً شناسایی درآمد و کاهش ارزش دارایی‌ها است که برای انعکاس جامع وضعیت تولید و عملکرد شرکت‌ها و روند توسعه صنعت مناسب نیست و نتایج محدودی در افزایش ارزش ارتباطی گزارش‌های حسابرسی دارد. ثانیاً، تعداد افشاهای موضوعات کلیدی حسابرسی نسبتاً کم است و ارزش اطلاعات ارائه شده برای استفاده‌کنندگان بالقوه صورت‌های مالی سالانه و گزارش‌های حسابرسی ممکن است محدود باشد که این محدودیت می‌تواند بر کیفیت نهایی گزارشگری حسابرسی، موثر باشد (لین، ۲۰۲۳). کیفیت حسابرسی مفهومی است که اساس اعتبار نظر حسابرِس در مورد صورت‌های مالی است. تعریف و اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی موضوع بحث‌های آکادمیک و حرفه‌ای مهمی بوده است، زیرا ساختار پیچیده‌ای است که توسط عوامل مختلف شکل گرفته است. گزارش کیفیت حسابرسی می‌تواند تعهد مؤسسه حسابرسی به کیفیت را در هر مرحله از فرآیند حسابرسی با گزارش اطلاعاتی درباره خط‌مشی‌ها و رویه‌ها و پیشرفت‌های اخیر، در صورت وجود، مربوط به پذیرش و تداوم کار، روش‌شناسی حسابرسی، استقرار منابع، تیم کارگزاری، توصیف کند (بپاری و همکاران^۸، ۲۰۲۴).

طبق استانداردهای جدید گزارش حسابرسی، حسابداران رسمی و موسسات حسابداری باید در هنگام صدور گزارش حسابرسی سالانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار را افشا کنند، از جمله توصیف و دلایل شناسایی شده

1. key Audit matters (KAMs) disclosure
2. Lin
3. International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB)
4. Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB)
5. Ma et al.
6. Fotoh & Lorentzon
7. Al Lawati & Hussainey
8. Bepari et al.

به عنوان موضوعات کلیدی حسابرسی و همچنین اقدامات متقابل حسابرسی برای موضوعات کلیدی حسابرسی و عدم ارائه نظرات جداگانه در مورد آنها (لین و همکاران^۱، ۲۰۲۲). هدف اصلی از بین بردن شکاف انتظارات حسابرسی بین طرفین عرضه و تقاضای اطلاعات، شکستن "جعبه سیاه" اطلاعات حسابرسی، بهبود شفافیت کار حسابرسی و بهبود کیفیت حسابرسی با استفاده از «اثر ذره بین بازار»^۲ است (لین، ۲۰۲۳).

در دیگر سو، اثرگذاری موضوعات کلیدی حسابرسی بر «واکنش بازار»^۳ نیز موضوع مهمی است که قابل بحث و بررسی است. واکنش، در چارچوب بازارهای مالی، یک حرکت ناگهانی اما معمولاً کوتاه مدت به سمت بالا یا پایین در قیمت سهام است. تحلیلگران فنی اغلب یک حرکت نزولی در قیمت سهام پس از یک دوره حرکت صعودی را به عنوان یک واکنش توصیف می کنند. واکنش بازار، به عنوان تغییر قیمت همراه با مقیاس بندی قیمت، به گسست رشته های درآمدی نیز تعریف می شود (هارجوتو و روسی^۴، ۲۰۲۳). تحقیقات فعلی در مورد تأثیر بازار موضوعات کلیدی حسابرسی عمدتاً تجربی و تحقیقی است. بر اساس این تحقیقات، موضوعات کلیدی حسابرسی عمدتاً به دو صورت مستقیم و غیرمستقیم بر تصمیم گیری سرمایه گذاران تأثیر می گذارد و در نتیجه موجب واکنش بازار می شود (یانگ^۵، ۲۰۲۱). از نظر تأثیر مستقیم، کوهرلر و همکاران^۶ (۲۰۲۰) بیان داشتند که ارزیابی سرمایه گذاران حرفه ای از شرایط اقتصادی شرکت تحت تأثیر تغییرات در محتوای افشای موضوعات کلیدی حسابرسی است، در حالی که سرمایه گذاران غیرحرفه ای در مدیریت اطلاعات افشا شده توسط حسابرسی کلیدی مشکل دارند.

از جنبه غیرمستقیم، در فرآیند حسابرسی، دلایل افزودن اقلام کلیدی حسابرسی می تواند به طور کامل فرآیند قضاوت حسابرس در فرآیند حرفه ای را نشان دهد، که منعکس کننده اصل حرفه ای بودن است و در عین حال حسابرس را به حفظ تمرکز حسابرسی ترغیب می کند. در مورد فرآیند در عین حال، حسابرسان می توانند نگرش سازش ناپذیری را در مواجهه با الزامات غیر منطقی واحد حسابرسی شده حفظ کنند؛ بنابراین، سرمایه گذاران با درک تغییرات در استقلال حسابرسان، تصمیمات سرمایه گذاری خود را اتخاذ می کنند (لنوکس^۷، ۲۰۱۹). در مجموع و با توجه به مباحث مطرح شده، پژوهش حاضر، مساله افشای تأکید بر موارد کلیدی در گزارش حسابرسی را از دو جنبه تحلیل می کند. از یک سو، پژوهش هایی را در مورد واکنش بازار پس از افشای موضوعات کلیدی حسابرسی انجام می دهد و بررسی می کند که آیا افشای موضوعات کلیدی حسابرسی باعث تغییر در قیمت سهام در بازار سرمایه می شود یا خیر. از سوی دیگر، تجزیه و تحلیل موضوعات کلیدی حسابرسی منجر به بهبود کیفیت حسابرسی خواهد شد یا نه؟

این پژوهش بررسی می کند که آیا تأکید بر مطلب خاص گزارش حسابرسی می تواند واکنش مثبت بازار را به همراه داشته باشد و کیفیت حسابرسی را بهبود بخشد. این تحقیق دارای اهمیت های زیر است: اولاً، از دیدگاه مقام ناظر، می تواند تأثیر اجرای استانداردهای تأکید بر مطلب خاص گزارش حسابرسی را آزمایش کند تا بفهمد آیا تأکید بر مطلب خاص گزارش حسابرسی به طور مؤثر محتوای اطلاعاتی را افزایش داده است. آیا گزارش حسابرسی و نقش ارتباطی آن را افزایش خواهد داد و مبنای و مرجعی را جهت اصلاح آتی استاندارد حسابرسی فراهم خواهد کرد. ثانیاً، برای سرمایه

1. Lin et al.
2. Market magnifying glass effect
3. Market Reaction
4. Harjoto & Rossi
5. Yang
6. Köhler et al.
7. Lenno.

گذاران بازار، می‌تواند مبنایی برای تصمیمات سرمایه‌گذاری آنان، افزایش خوانش و درک آنها از محتوای افشا شده و افزایش نظارت عمومی بر شرکت‌های بورسی فراهم کند. در نهایت، از دیدگاه حسابرس، می‌تواند حسابرسی را بهبود بخشد. همچنین دانش و درک کارکنان از استانداردهای جدید، به حسابرسان را یادآوری کند که در طول فرآیند کار با واحد حسابرسی شده ارتباط برقرار کنند، استقلال خود را حفظ کنند و کیفیت خدمات حسابرسی را بهبود بخشند.

۲. مبانی نظری پژوهش

➤ بررسی رابطه بین افشای بندهای تأکید بر مطالب خاص و واکنش بازار

طبق مفاد استانداردهای حسابرسی، افشای بندهای تأکید بر مطالب خاص (موضوعات کلیدی حسابرسی) از میان موضوعاتی که به مدیریت ابلاغ می‌شود انتخاب می‌شوند. بنابراین، تمایل مدیریت برای برقراری ارتباط در مورد موضوعات کلیدی حسابرسی بر دسترسی حسابرس نسبت به اطلاعات افشا شده تأثیر می‌گذارد (یانگ، ۲۰۲۱). تاسیاسک^۱ (۲۰۱۴) بیان داشت که برآوردهای حسابداری با اهمیت و سایر جنبه‌ها ممکن است در گزارش حسابرسی جدید افشا شود و این اطلاعات احتمالاً احساسات منفی سرمایه‌گذاران را نسبت به شرکت برانگیخته می‌کند که تأثیر نامطلوبی بر شرکت خواهد داشت. از این رو، مدیریت به طور فعال با حسابرسان ارتباط برقرار می‌کند تا حسابرسان را قادر سازد تا موضوعات افشا شده را بهتر درک کنند و اثرات نامطلوب محتوای افشا شده را به حداقل برسانند. بنابراین، افشای بندهای تأکید بر مطالب خاص (موضوعات کلیدی حسابرسی) می‌تواند به عنوان سیگنالی نیز در نظر گرفته شود که مدیریت و حسابرسان به خوبی با یکدیگر ارتباط برقرار کرده‌اند و عدم اطمینان سرمایه‌گذاران را در مورد شرکت کاهش می‌دهد.

از نظر محتوای افشا، گزارش حسابرسی اصلاح‌نشده تنها تفاوت‌هایی در نظرات حسابرسی بین گزارش‌های مختلف دارد و بیشتر محتوای دیگر قالب‌بندی شده است، بنابراین خوانندگان گزارش نمی‌توانند اقلام ریسک و حسابرسی‌های موجود شرکت را در گزارش به دست آورند. حسابرس چه رویه‌های حسابرسی خاصی را در طول فرآیند حسابرسی انجام داد؛ بنابراین از نظر تئوری، افشای موضوعات کلیدی حسابرسی می‌تواند درک خوانندگان گزارش را از جزئیات مرتبط افزایش دهد و محتوای اطلاعاتی گزارش حسابرسی را بهبود بخشد (همفری و همکاران^۲، ۲۰۰۹).

از نظر محتوای خاص، بندهای تأکید بر مطالب خاص (موضوعات کلیدی حسابرسی) را می‌توان به «بخش توضیحات اقلام» و «بخش پاسخ حسابرسی» تقسیم کرد. بخش توضیحات اقلام مدل کسب و کار و شرایط عملیاتی شرکت را تشریح می‌کند، به طوری که سرمایه‌گذاران می‌توانند درک خوبی از وضعیت اساسی شرکت فهرست شده بدست آورند. بخش پاسخ حسابرسی خوانندگان را قادر می‌سازد تا روش‌های حسابرسی انجام شده توسط حسابرسان را درک کنند و همچنین خوانندگان را قادر می‌سازد تا متوجه شوند که حسابرسان از نظر پاسخ به ریسک با مدیریت و حاکمیت ارتباط برقرار کرده‌اند و در نتیجه میزان مواجهه سرمایه‌گذاران با ریسک‌های شرکت را کاهش می‌دهد (بنز و همکاران^۳، ۲۰۱۹).

1. Tysiac

2. Humphrey et al.

3. Bens et al.

بر اساس تحلیل فوق، فرضیه نخست پژوهش به شرح زیر پیشنهاد می‌شود:

فرضیه (۱): انتشار گزارش حسابرسی حاوی بند تأکید بر مطالب خاص، واکنش‌های مثبت بازار را به همراه دارد.

➤ بررسی رابطه بین افشای بندهای تأکید بر مطالب خاص و کیفیت حسابرسی

تقاضای عمومی برای اطلاعات نامحدود است، در حالی که اطلاعاتی که حسابدارن رسمی می‌توانند ارائه دهند محدود است. الزامات عمومی برای کیفیت عمل بی عیب و نقص است، در حالی که موضوعات، رویه‌ها و روش‌های حسابرسی دارای محدودیت‌های ذاتی هستند. فعالیت‌های اقتصادی در اقتصاد بازار به طور پویا در حال تغییر هستند، در حالی که استانداردهای حسابرسی به کیفیت و کارایی، هزینه و سود توجه می‌کنند. بنابراین تصمیم حسابدارن رسمی در مورد نحوه افشای بندهای تأکید بر مطالب خاص (موضوعات کلیدی حسابرسی) نتیجه سنجیدن مزایا و معایب حقوق و مسئولیت‌ها و در نظر گرفتن همه جانبه عوامل است (لین، ۲۰۲۳).

در عمل، حسابدارن رسمی و شرکت‌های حسابداری ملزم به بیان نظرات حسابرسی شفاف در مورد افشای بندهای تأکید بر مطالب خاص نیستند، و تنها چند گزارش حسابرسی به طور فعال نظرات قطعی در مورد افشای کلیدی ارائه می‌دهند؛ بنابراین، فرآیند گزارش کاربران که پاراگراف‌های موضوعات کلیدی را می‌خوانند، اساساً یک فرآیند استخراج اطلاعات و خود تحلیلی است، نه فرآیندی برای استخراج مستقیم نتیجه‌گیری. به همین دلیل، سطح حرفه‌ای و توانایی آنها در تجزیه و تحلیل و درک موارد بااهمیت حسابرسی، نقشی ویژه دارد (فنگ، ۲۰۲۱).

کاربران گزارش‌های حرفه‌ای و سطح بالا می‌توانند هنگام مطالعه و استفاده از موضوعات کلیدی، اطلاعات ارزشمندتری به دست آورند تا بتوانند بهترین تصمیمات اقتصادی را اتخاذ کنند که این امر ریسک‌های احتمالی را کاهش می‌دهد. کاربران گزارش‌های غیرحرفه‌ای و سطح پایین ممکن است اطلاعات نامعتبر یا حتی درک مغرضانه‌ای را هنگام مطالعه و استفاده از موضوعات کلیدی به دست آورند تا بتوانند تصمیمات اقتصادی اشتباه بگیرند که به طور غیر مستقیم ریسک احتمالی از سوی حسابدارن رسمی حسابدارن رسمی را افزایش می‌دهد و در نهایت باعث کاهش کیفیت حسابرسی می‌شود (لین، ۲۰۲۳). بر اساس تحلیل فوق، فرضیه نخست پژوهش به شرح زیر پیشنهاد می‌شود:

فرضیه (۲): انتشار گزارش حسابرسی حاوی بند تأکید بر مطالب خاص شرکت، کیفیت حسابرسی را بهبود می‌بخشد.

➤ پیشینه تجربی پژوهش

- گرجی زاده و نساء یاراحمدی (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه بین چرخش حسابرس، افشای موضوعات کلیدی حسابرسی، و کیفیت گزارشگری مالی» انجام دادند. براساس روش حذف سیستماتیک تعداد ۱۲۸ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید. نتایج نشان داد چرخش حسابرس بر افشای موضوعات کلیدی حسابرس تأثیر گذار است؛ به علاوه چرخش حسابرس در شرایط افشای موضوعات کلیدی حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر گذار است.

- محمدی و ساعت‌ساز (۱۴۰۱) پژوهشی تحت عنوان «چرخش حسابرس، افشای موضوعات بااهمیت حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی» انجام دادند. جامعه آماری این پژوهش از میان شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، طی دوره زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ می‌باشد. نتایج فرضیه نخست نشان داد که چرخش حسابرس بر افشای

موضوعات با اهمیت حسابرسی تأثیر معنی دار و مثبتی دارد. همچنین، نتایج فرضیه دوم نشان داد که ارتباط بین چرخش حسابرس و کیفیت گزارشگری مالی مشتری حسابرس، زمانی که تغییر در موضوعات با اهمیت حسابرسی وجود داشته باشد نسبت به زمانی که تغییری در موضوعات با اهمیت حسابرسی وجود ندارد، قوی تر خواهد بود.

- ثانی و همکاران (۱۴۰۱) پژوهشی تحت عنوان «واکاوی تأثیر افشای موارد کلیدی گزارش حسابرسی بر کاهش عدم موفقیت کسب و کار شرکت های بازار سرمایه» انجام دادند. فرآیند انتخاب افراد شیوهی نمونه گیری نظری براساس دانش تجربی در حرفه حسابرسی بود. اما جامعه هدف در بخش کمی ۳۷۸ نفر از مدیران شرکت های بورس اوراق بهادار تهران بودند. نتایج پژوهش در بخش کیفی از وجود ۳ مقوله، ۶ مولفه و ۳۱ کد مفهومی حکایت دارد. همچنین نتایج در بخش کمی نشان داد، افشای موارد کلیدی گزارش حسابرسی بر عدم موفقیت کسب و کار شرکت های بورس اوراق بهادار تهران تأثیر منفی و معناداری دارد.
- استادجعفری و همکاران (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان «عوامل و ویژگی های مالی مؤثر بر تغییر حسابرس و واکنش بازار به آن: مرور نظام مند ادبیات با روش فراتحلیل» انجام دادند. نتایج این پژوهش نشان دادند متغیرهایی نظیر بازده دارایی ها و رشد فروش رابطه معکوس و متغیرهای اهرم مالی، زیان ده بودن شرکت، ارزش بازار به ارزش دفتری، جریان نقد عملیاتی، نسبت موجودی به کل دارایی ها و فروش خارجی با نسبت مستقیم ازجمله عوامل مالی تأثیرگذار بر تغییر حسابرس هستند. نتایج درخصوص پیامدهای تغییر حسابرس نشان دادند تغییر در قیمت سهام، بازده سهام، اقلام تعهدی اختیاری و تجدید ارائه صورت های مالی واکنش منفی و معکوس نسبت به تغییر حسابرس دارند و متغیرهای اندازه مؤسسه حسابرسی و بازه زمانی ارائه گزارش، واکنش های مثبت بازار به تغییر حسابرس در پژوهش های بررسی شده دارند که در این پژوهش تأیید شده اند.
- شجاع و همکاران (۱۴۰۱) پژوهشی با عنوان «نقش و اهمیت افزایش افشاء گزارش های حسابرسی در تصمیمات سرمایه گذاران حرفه ای و غیر حرفه ای با رویکرد دلفی فازی» انجام دادند. این مطالعه با استفاده از روش دلفی فازی به بررسی نقش و اهمیت افشاء در گزارش های حسابرسی بر تصمیمات سرمایه گذاران حرفه ای و غیر حرفه ای با استفاده از نظرات ۳۰ نفر از خبرگان و کارشناسان حوزه مالی و حسابرسی پرداخته است. نتایج حاصل از مرحله اول و دوم تکنیک دلفی فازی نشان داده است که سطح افشاء و بعد اطمینان بخشی حسابرس دارای تأثیر بالقوه ای بر تصمیمات سرمایه گذاران بوده و باعث ایجاد تمایز میان تصمیمات اخذ شده توسط سرمایه گذاران حرفه ای و غیر حرفه ای می شود.
- چانگ و همکاران^۱ (۲۰۲۴) پژوهشی با عنوان «آیا اطلاعات خاص مشتری برای سرمایه گذاران مفید است؟ شواهدی از گزارش موضوعات مهم حسابرسی» انجام دادند. نتایج نشان داد که به طور خاص، با استفاده از نمونه ای از موضوعات مهم حسابرسی افشا شده در گزارش های حسابرسی تایوانی (برای سال های مالی ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷)، شرکت هایی با موضوعات کلیدی حسابرسی که حاوی اطلاعات بیشتر مشتری خاص هستند، کیفیت گزارش دهی پایین تری دارند. این ارتباط توسط توصیف مرتبط با ریسک در موضوعات کلیدی حسابرسی هدایت می شود. تحلیل های اضافی نشان می دهد که اندازه گیری متنی ما با کیفیت گزارش گری مالی واقعی مرتبط است، همانطور که توسط اقلام تعهدی غیرعادی و احتمال تحریف مشخص می شود.

- ما و همکاران^۱ (۲۰۲۴) پژوهشی با عنوان «آیا اطلاعات خاص مشتری برای سرمایه گذاران مفید است؟ شواهدی از گزارش موضوعات مهم حسابرسی» انجام دادند. این مطالعه نشان می‌دهد که شرکت‌های حسابرسی کوچک نمی‌توانند مدیران را مجبور کنند که فوراً سرقفلی را کاهش دهند، اما باعث انحراف بیشتر قیمت از تورم سرقفلی تحت مدل گزارش موضوعات مهم حسابرسی می‌شوند. علاوه بر این، پوشش منفی مطبوعات، اثربخشی موضوعات مهم حسابرسی افشا شده توسط مؤسسات حسابرسی کوچک را در حسابداری سرقفلی بهبود می‌بخشد. در نهایت، موضوعات مهم حسابرسی افشا شده توسط مؤسسات حسابرسی کوچک تنها سرمایه‌گذاران غیرحرفه‌ای را گمراه می‌کند.
- هوانگ و همکاران (۲۰۲۳) پژوهشی با عنوان «واکنش سرمایه گذاران به موضوعات کلیدی حسابرسی: زمینه‌های مالی و غیر مالی» انجام دادند. هنگامی که مدیریت یک مورد از اقلام پرخطر را افشا می‌کند، نتایج نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاران در همه زمینه‌ها به همان شیوه واکنش نشان می‌دهند و ارتباط موضوعات کلیدی حسابرسی هیچ تأثیری ندارد. هنگامی که مدیریت یک مورد از اقلام کم ریسک را افشا می‌کند، سرمایه‌گذاران در هر زمینه متفاوت واکنش نشان می‌دهند. هنگامی که موضوعات کلیدی حسابرسی به اقلام مالی افشا شده (غیر مالی) کم ریسک مرتبط است، سرمایه‌گذاران ریسک سرمایه‌گذاری را بالاتر (کمتر) نسبت به زمانی موضوعات کلیدی حسابرسی با اقلام کم خطر مرتبط نیست ارزیابی می‌کنند. یافته‌ها نشان‌دهنده ارزش ارتباطی متفاوت موضوعات کلیدی حسابرسی در زمینه‌های مالی و غیر مالی است.
- ژو و همکاران^۲ (۲۰۲۳) پژوهشی با عنوان «تأثیر مشترک شک و تردید سرمایه گذاران و آشنایی و خوانایی موضوعات کلیدی حسابرسی بر ارزش ارتباطی گزارش‌های حسابرسی» انجام دادند. هنگامی که مدیریت یک مورد از اقلام پرخطر را افشا می‌کند، نتایج نشان می‌دهد که خوانایی موضوعات کلیدی حسابرسی ارزش ارتباطی گزارش‌های حسابرسی را برای سرمایه‌گذاران بدبین، کمتر (بیشتر) افزایش می‌دهد (زمانی که آن‌ها کمتر (بیشتر) با موضوعات مورد بحث در موضوعات کلیدی حسابرسی آشنا هستند). علاوه بر این، نتایج نشان می‌دهد که ارزش ارتباطی گزارش‌های حسابرسی برای سرمایه‌گذاران غیرحرفه‌ای به توجه بصری آن‌ها به موضوعات کلیدی حسابرسی بستگی دارد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که تأثیر مثبت گنجاندن موضوعات کلیدی حسابرسی در گزارش‌های حسابرسی مشروط به شک و تردید در ویژگی کاربر و محتوا و شکل موضوعات کلیدی حسابرسی است.

➤ روش پژوهش

پژوهش حاضر بر مبنای هدف، از نوع کاربردی به شمار می‌آید. پژوهش حاضر از نقطه نظر روش استنتاج، از نوع توصیفی-تحلیلی می‌باشد. این نوع از پژوهش مشتمل بر گردآوری اطلاعات دقیق به منظور آزمون فرضیه یا پاسخ به سؤالات مربوط به وضعیت فعلی موضوع مورد مطالعه می‌باشد. این پژوهش از دیدگاه فرآیند اجرایی از نوع پژوهش علی-همبستگی که با بهره‌گیری از اطلاعات تاریخی گذشته (شبه تجربی) و بر اساس استدلال قیاسی-استقرایی صورت می‌پذیرد که هدف از آن آزمون فرضیات بیان شده در جهت مشاهده رابطه علی میان متغیرهای مستقل و میزان

1. Ma et al.
2. Xu et al.

اثرگذاری آن‌ها بر متغیر وابسته و کشف میزان همبستگی میان متغیرها است. در تحلیل داده‌ها از روش‌های همبستگی و رگرسیون داده‌های ترکیبی با اثرات ثابت به وسیله نرم‌افزار ایویوز ۱۱ استفاده شده است. نوع داده‌ها دست دوم می‌باشد و برای جمع‌آوری اطلاعات مالی از اطلاعات و ارقام موجود در بورس اوراق بهادار تهران استفاده خواهد شد. به همین جهت اطلاعات مورد نیاز، از گزارش‌های مالی منتشر شده از سوی شرکت‌ها، سایت رسمی بورس اوراق بهادار تهران و همچنین از نرم‌افزار بانک اطلاعاتی ره آورد نوین استخراج می‌شود. جامعه آماری این پژوهش مشتمل بر ۱۵۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ می‌باشد.

➤ مدل آزمون فرضیه‌های پژوهش

برای مبنی بر اینکه به‌طور متوسط هیچ واکنش قابل توجهی در بازار نسبت به بندهای تأکید بر مطلب خاص گزارش حسابرس وجود ندارد، رگرسیون زیر را تخمین می‌زنیم.

فرضیه اول:

$$CAR = \partial_1 + \partial_2 KAM + \partial_3 SIZE + \partial_4 LEV + \partial_5 ROA + \partial_6 GROWTH + \partial_7 LOSS + \varepsilon$$

فرضیه دوم:

$$DA = \partial_1 + \partial_2 KAM + \partial_3 SIZE + \partial_4 LEV + \partial_5 ROA + \partial_6 GROWTH + \partial_7 LOSS + \varepsilon$$

واکنش بازار (CAR): بازده غیر عادی سهام است که به‌عنوان مجموع بازده سهام تعدیل‌شده در بازار طی رویداد سه روزه پیرامون تاریخ انتشار گزارش حسابرسی شرکت محاسبه می‌شود.

کیفیت حسابرسی (DA): برابر یک است اگر حسابرس شرکت، سازمان حسابرسی باشد و در غیراینصورت صفر است.

بند تأکید بر مطلب خاص (KAM): برابر با یک برای پرونده شرکت است که افشا داشته است و در غیر این صورت صفر است.

متغیرهای کنترلی (CONTROLSi):

اندازه شرکت (SIZE): لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها

بازده دارایی (ROA): سود خالص / میانگین کل دارایی‌ها

شاخص زیان (LOSS): اگر سود خالص کمتر از صفر باشد، به‌عنوان یک، در غیر این صورت به‌عنوان صفر است.

اهرم (LEV): از تقسیم کل بدهی‌ها بر کل دارایی‌ها به‌دست می‌آید.

رشد (GROWTH): از تقسیم رشد درآمد عملیاتی بر درآمد عملیاتی دوره قبل به‌دست می‌آید.

➤ آمار توصیفی

آمار توصیفی متغیرهای تحقیق برای شرکت‌های نمونه به‌کمک نرم‌افزار ایویوز ۱۰ در جدول (۱) ارائه شده‌است که بیانگر مقدار پارامترهای توصیفی شامل شاخص‌های مرکزی و پراکندگی، مانند میانه، میانگین و انحراف معیار است. تعداد نمونه‌ها شامل ۵۲۵ شرکت سال می‌باشد.

جدول (۱): شماره آمار توصیفی متغیرها

متغیر	علامت اختصاری	تعداد	میانگین	میانه	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
افشای بند تأکید بر مطلب خاص	DA	۵۲۵	۰,۱۶۸	۰,۱۲۲	۰,۱۷۳	۰,۰۰۰۱۶۹	۰,۸۵۳
واکنش بازار	CAR	۵۲۵	-۰,۰۰۲۵۳	-۰,۰۰۴۴۴	۰,۰۵۲۴	-۰,۱۷۳	۰,۱۷
کیفیت حسابرسی	KAM	۵۲۵	۰,۵۰۰	۰,۵۰۰	۰,۵۰۲	۰,۰۰۰	۱,۰۰
اندازه شرکت	SIZE	۵۲۵	۶,۵۳۶۹۵۱	۶,۴۴۰۲	۰,۶۳۹۸	۵,۱۱۰۳۶	۸,۷۴۶۹۴
اهرم مالی	LEV	۵۲۵	۰,۶۰۴۰۶۷	۰,۵۴۸۵	۰,۴۲۲۹۲	۰,۰۱۳۸۶	۱,۰۰۲۷
نرخ بازده دارایی‌ها	ROA	۵۲۵	۰,۰۷۲۴۶۴	۰,۰۶۹۲	۰,۱۶۷۶۷	-۱,۰۶۳۲	۰,۵۹۷۳۳
زیان	GROWTH	۵۲۵	۱,۱۶	۰,۰۵۳۴	۸,۷۳	۰,۸۰۲-	۸۹,۶
رشد	LOSS	۵۲۵	۰,۱۳۹	۰,۰۰۰	۰,۳۴۷	۰,۰۰۰	۱,۰۰

اصلی‌ترین شاخص مرکزی میانگین است که بیانگر نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌ها است. میانه یکی دیگر از شاخص‌های مرکزی است که وضعیت جامعه را نشان می‌دهد. همان‌طور که در جدول فوق مشاهده می‌شود. انحراف معیار یکی از مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی و معیاری است برای میزان پراکندگی مشاهدات از میانگین است. کمیت‌های آماری متغیرهای پژوهش بیانگر دامنه مناسب برای استفاده از متغیرها است.

➤ آمار استنباطی

روش‌های مورد استفاده در آمار استنباطی عبارتند از (۱) برآورد پارامترها و (۲) آزمون فرض‌های آماری در ادامه به تجزیه و تحلیل متغیرهای پژوهش و آزمون فرضیات پرداخته می‌شود اما قبل از آزمون فرضیات ابتدا به بررسی نرمال بودن داده‌ها می‌پردازیم:

➤ مانایی متغیرهای مدل

پیش از آزمون فرضیه‌های تحقیق، به دلیل آنکه ماهیت متغیرهای تحقیق از نوع ترکیبی و برگرفته از داده‌های ترکیبی است برای تخمین الگوی مورد نظر باید آزمون پایایی برای متغیرهای تحقیق انجام شود. برای این منظور از آزمون لوین، لین و چو (LLC) استفاده می‌کنیم. نتایج به دست آمده آزمون لوین، لین و چو در سطح متغیرها در جدول (۲) نشان داده شده است.

H0: برای تمام متغیرهای مدل پایایی وجود ندارد

H1: برای تمام متغیرهای مدل پایایی وجود دارد

جدول (۲): نتایج آزمون لوین، لین و چو برای متغیرهای الگو

متغیرها	LLC test statistic	سطح معنی داری
واکنش بازار	-۹/۱۲	۰/۰۰۰
کیفیت حسابرسی	-۱۰/۲۱	۰/۰۰۰
افشای بند تأکید بر مطلب خاص	-۱۱/۸۸	۰/۰۰۰
اندازه شرکت	-۹/۵۶	۰/۰۰۰
اهرم مالی	-۱۹/۳۱	۰/۰۰۰
نرخ بازده دارایی‌ها	-۱۹/۱۲	۰/۰۰۰
زیان	-۱۰/۳۴	۰/۰۰۰
رشد	-۱۰/۱۲	۰/۰۰۰

با توجه به سطح معنی داری متغیرها که در جدول فوق نشان داده شده تمام متغیرها در طول دوره تحقیق دارای ایستایی می‌باشند.

➤ آزمون نرمال بودن

قبل از آزمون فرضیات تحقیق باید از نرمال بودن داده‌ها اطمینان پیدا کرد، برای آزمون نرمال بودن جملات خطا از آزمون‌های مختلفی می‌توان استفاده کرد. یکی از این آزمون‌ها، آزمون شاپیروویلیک می‌باشد که در این تحقیق نیز از این آزمون استفاده شده است. در صورتی که اجزای باقی‌مانده از توزیع نرمال برخوردار باشند، می‌توان ادعا کرد که جامعه نیز دارای توزیع نرمال است.

H0: متغیرهای فرضیه نرمال هستند

H1: متغیرهای فرضیه نرمال نیستند

جدول (۳): آزمون نرمال بودن

متغیر	شاپیروویلیک	سطح معناداری
جمله خطا مدل اول	۱/۹۲	۰/۶۲۱

آزمون نرمال بودن متغیرها نشان‌دهنده نوع آمار مورد استفاده است. آزمون نرمال بودن نحوه توزیع و پراکندگی داده‌ها را مشخص می‌کند. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود نتیجه سطح معناداری این آزمون برای تمامی داده‌ها، بالای ۵ درصد می‌باشد، بیانگر نرمال بودن این داده‌هاست. داده‌های نرمال بودن نحوه توزیع و پراکندگی داده‌ها رو مشخص می‌کند.

آزمون ناهمسانی واریانس‌ها و خودهمبستگی

در این پژوهش برای بررسی ناهمسانی واریانس از آزمون LR و برای سنجش خودهمبستگی از آزمون والدريج استفاده می‌گردد.

H0: متغیرهای فرضیه خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس ندارند

H1: متغیرهای فرضیه خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس دارند

جدول (۴): آزمون خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس

مدل (۱)	آزمون خود همبستگی	مدل (۲)	آزمون ناهمسانی واریانس ها
خود همبستگی	سطح معناداری	ناهمسانی	سطح معناداری
ندارد	۰/۹۴۵	ندارد	۰/۳۱۲
۶/۵۴۲			۹/۱۲
مدل (۲)	آزمون خود همبستگی	مدل (۲)	آزمون ناهمسانی واریانس ها
خود همبستگی	سطح معناداری	ناهمسانی	سطح معناداری
ندارد	۰/۹۱۸	ندارد	۰/۱۲۷
۱۲/۱۱۷			۱۷/۰۸

بررسی نتایج آزمون ناهمسانی واریانس ها حاکی از سطح معنی داری بیشتر از ۵٪ بوده است. لذا فرض صفر رد نمی شود، این بدان معنا است متغیرهای فرضیه خودهمبستگی و ناهمسانی واریانس ندارند.

➤ آزمون فرضیه های پژوهش

✓ آزمون فرضیه اول

انتشار گزارش حسابرسی حاوی بند تأکید بر مطلب خاص شرکت می تواند واکنش های مثبت بازار را به همراه داشته باشد. قبل از آزمون فرضیه ها به انتخاب مدل رگرسیونی پرداخته شده است. ابتدا با استفاده از آزمون F لیمر به انتخاب مدل داده های تلفیقی در برابر مدل داده های تابلویی پرداخته شده است. نتیجه آزمون F لیمر در جدول ارائه شده است. مقدار احتمال آماره آزمون برای کمتر از ۰/۰۵ بوده لذا برای آزمون فرضیه ها استفاده از روش داده ای تلفیقی منتفی است و باید از روش داده های تابلویی استفاده شود.

جدول (۵): نتایج آزمون F لیمر در سطح ۵ درصد

نوع آزمون	آماره آزمون	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
F لیمر	۳,۱۸۱	۹۳,۶۵	۰,۰۰۱۲

بعد از اینکه مشخص شد، داده های ما به صورت پانل دیتا هستند، در ادامه باید مشخص شود که از کدام روش اثرات ثابت و یا روش اثرات تصادفی برای تخمین استفاده شود؟ بنابراین برای تشخیص این موضوع از آزمون هاسمن استفاده می شود. با انجام این آزمون می توان از بین روش اثرات ثابت و روش اثرات تصادفی شیوه مناسب تخمین را به دست آورد. در این روش فرضیه صفر بیان کننده این مطلب است که از روش اثرات تصادفی برای تخمین مدل استفاده می شود و فرضیه مقابل بیان می کند که از روش اثرات ثابت برای تخمین استفاده می شود نتیجه آزمون در جدول ارائه شده است.

جدول (۶): نتایج آزمون هاسمن در سطح ۵ درصد

نوع آزمون	آماره خی دو	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
هاسمن	۶,۲۳۶۵۶۳	۴	۰,۳۲۶۹

آزمون هاسمن و میزان احتمال پذیرفته شدن فرض صفر در جدول فوق آورده شده است. چون سطح معنی داری آزمون مدل کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده می توان نتیجه گرفت که روش مناسب جهت برآورد مدل روش اثرات ثابت می باشد.

✓ نتایج برآورد الگو

پس از مشخص شدن روش مناسب جهت برآورد پارامترها در قسمت گذشته در این قسمت به بیان نتایج حاصل از برآورد الگو برای شرکت ها می پردازیم، نتایج به دست آمده برای مدل در جدول زیر آورده شده است.

جدول (۷): نتایج برآورد الگوی رگرسیون

$$CAR = \partial_1 + \partial_2 KAM + \partial_3 SIZE + \partial_4 LEV + \partial_5 ROA + \partial_6 GROWTH + \partial_7 LOSS + \varepsilon$$

متغیرهای تحقیق	علائم متغیرها	اختصاری	ضریب	خطا	آماره t	سطح معناداری
ثابت	C		۰,۴۸۶۵۳۵	۰,۴۳۲۶۵۴	۱,۱۲۴۵۳۶	۰,۲۳۱۴
افشای بند تأکید بر مطلب خاص	DA		۰,۰۶۳۸۹	۰,۰۲۴۳۵۲	۲,۶۲۳۴۵۳	۰
اندازه شرکت	SIZE		-۰,۰۰۰۵۲	۰,۰۴۲۳۶۵	-۰,۰۱۲۳۵۳	۰,۷۴۶۱
اهرم مالی	LEV		-۰,۰۶۴۰۹	۰,۰۵۳۲۶۷	-۱,۲۰۳۱۶۴	۰,۱۲۳۴
نرخ بازده دارایی‌ها	ROA		-۰,۰۰۸۹۹	۰,۰۶۵۸۷۱	-۰,۱۳۶۵۴۷	۰,۴۲۳۶
زیان	LOSS		-۰,۱۹۶۰۵	۰,۰۹۳۲۱۴	-۲,۱۰۳۲۶۴	۰,۰۱۸۹
رشد	GROWTH		۰,۱۴۷۷۲۲	۰,۰۶۳۵۴۸	۲,۳۲۴۵۶۸	۰,۰۱۲۳
آماره F			۲,۳۲۱۴۵۲	ضریب تعیین	۰,۶۳۲۱۴۲	

احتمال آماره F ۰,۰۱۳۴۸۲ ضریب تعیین تعدیل ۰,۵۱۲۴۳۵

شده

آماره دوربین واتسون	۱,۹۸۲۵۴۶
---------------------	----------

همان طور که بر اساس جدول ملاحظه می‌شود، بر طبق نتایج آزمون F برای مدل رگرسیونی ارائه شده در جدول مشاهده می‌شود، مقدار سطح احتمال برابر با صفر و کمتر از سطح اهمیت مورد نظر مطالعه ۰/۰۵ می‌باشد، در نتیجه، فرضیه صفر آزمون F در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌شود، بنابراین، مدل معنی‌دار بوده و بین متغیر مستقل و وابسته یک رابطه خطی وجود دارد. بر طبق نتایج جدول مشاهده می‌شود، مقدار ضریب تعیین برابر با ۰,۶۳۲۱۴۲ می‌باشد، بدین معنی که متغیرهای مستقل، حدود ۶۳ درصد از تغییرات در متغیر وابسته را توضیح می‌دهند. همچنین آماره دوربین واتسون در این مدل بین ۱,۵ و ۲,۵ است لذا می‌توان نتیجه گرفت اجزای خطا در مدل همبستگی معنی‌داری با هم نداشته و رفتاری مستقل از هم دارند. مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۱,۹۸۲۵۴۶ در سطح قابل قبول (بین ۱/۵ و ۲/۵) قرار دارد. بنابراین فرضیه صفر مبنی بر نرمال بودن جمله خطا رد نمی‌شود لذا فرض نرمال بودن جمله خطا تایید می‌شود.

به منظور بررسی و تایید فرضیه اول باید ضریب β_1 در مدل رگرسیونی جهت آزمون فرضیه اول باید مثبت باشد بنابراین همان طور که بر اساس جدول (۴-۷) ملاحظه می‌شود، ضریب رگرسیونی متغیر افشای بند تأکید بر مطلب خاص برابر ۰,۰۶۳۸۹- و سطح معنی‌داری آن برابر صفر می‌باشد که کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد که نشان دهنده این است که رابطه مثبت و معناداری بین افشای بند تأکید بر مطلب خاص و واکنش بازار وجود دارد به عبارتی سرمایه‌گذاران در مواردی که یک شرکت افشاء بندهای تأکید بر مطلب خاص گزارش حسابرسی را دارند واکنش مثبت نشان می‌دهد بنابراین فرضیه اول تحقیق پذیرفته می‌شود.

✓ آزمون فرضیه دوم

انتشار گزارش حسابرسی حاوی بند تأکید بر مطلب خاص شرکت کیفیت حسابرسی را بهبود می‌بخشد. قبل از آزمون فرضیه‌ها به انتخاب مدل رگرسیونی پرداخته شده‌است. ابتدا با استفاده از آزمون F لیمر به انتخاب مدل داده‌های تلفیقی در برابر مدل داده‌های تابلویی پرداخته شده‌است. نتیجه آزمون F لیمر در جدول ارائه شده‌است. مقدار احتمال آماره آزمون برای کمتر از ۰/۰۵ بوده لذا برای آزمون فرضیه‌ها استفاده از روش داده‌ای تلفیقی منتفی است و باید از روش داده‌های تابلویی استفاده شود.

جدول (۸): نتایج آزمون F لیمر در سطح ۵ درصد

نوع آزمون	آماره آزمون	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
F لیمر	۱,۲۳۶۵۹۸	(۹۳,۲۹۱)	۰,۱۲۳

بعد از اینکه مشخص شد، داده‌های ما به صورت پانل دیتا هستند، در ادامه باید مشخص شود که از کدام روش اثرات ثابت و یا روش اثرات تصادفی برای تخمین استفاده شود؟ بنابراین برای تشخیص این موضوع از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. با انجام این آزمون می‌توان از بین روش اثرات ثابت و روش اثرات تصادفی شیوه مناسب تخمین را به دست آورد. در این روش فرضیه صفر بیان کننده این مطلب است که از روش اثرات تصادفی برای تخمین مدل استفاده می‌شود و فرضیه مقابل بیان می‌کند که از روش اثرات ثابت برای تخمین استفاده می‌شود نتیجه آزمون در جدول ارائه شده‌است.

جدول (۹): نتایج آزمون هاسمن در سطح ۵ درصد

نوع آزمون	آماره خی دو	درجه آزادی	احتمال آماره آزمون
هاسمن	۹,۶۵۴۲۱۸	۱۰	۰,۶۳۲۱

آزمون هاسمن و میزان احتمال پذیرفته شدن فرض صفر در جدول فوق آورده شده‌است. چون سطح معنی داری آزمون مدل کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده می‌توان نتیجه گرفت که روش مناسب جهت برآورد مدل روش اثرات ثابت می‌باشد.

✓ نتایج برآورد الگو

جدول (۹): نتایج برآورد الگوی رگرسیون

$DA = \partial_1 + \partial_2 KAM + \partial_3 SIZE + \partial_4 LEV + \partial_5 ROA + \partial_6 GROWTH + \partial_7 LOSS + \varepsilon$					
متغیرهای تحقیق	علائم اختصاری	ضریب	خطا	آماره t	سطح معناداری
ثابت	C	۰,۹۸۰۱۸۸	۰,۴۲۳۶۵۴	۲,۳۱۳۶۵۱	۰,۰۰۰۰
افشای بند تأکید بر مطلب خاص	DA	۰,۱۸۹۵۷۶	۰,۰۹۳۲۶۵	۲,۰۳۲۶۵۵	۰,۰۳۲۵
اندازه شرکت	SIZE	۰,۱۳۶۲۵۹	۰,۱۳۶۲۵۹	-۲,۰۰۳۶۹۸	۰,۰۳۶۸
اهرم مالی	LEV	۰,۰۶۶۴۹۷	۰,۰۳۲۶۵۱	۲,۰۳۶۵۹۸	۰,۰۰۳۱
نرخ بازده دارایی‌ها	ROA	۰,۱۱۳۶۱۴	۰,۰۸۳۲۱۶	۱,۳۶۵۲۸۹	۰,۰۶۲۳
زیان	LOSS	۰,۶۶۰۹۲۳	۰,۳۲۶۵۹۲	۲,۰۲۳۶۹۵	۰,۰۳۲۱
رشد	GROWTH	۰,۱۸۵۷۸	۰,۰۹۱۲۳۶	۲,۰۳۶۲۵۹	۰,۰۲۳۳
آماره F		۲,۳۲۶۵۴۱	ضریب تعیین	۰,۵۴۳۲۶۹	
احتمال آماره F		۰,۰۰۵۳۶۵	ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۴۸۹۳۲۱	
آماره دوربین واتسون		۱,۸۹۲۳۶۵			

همان طور که بر اساس جدول ملاحظه می شود، بر طبق نتایج آزمون F برای مدل رگرسیونی ارائه شده در جدول مشاهده می شود، مقدار سطح احتمال برابر با صفر و کمتر از سطح اهمیت مورد نظر مطالعه ۰/۰۵ می باشد، در نتیجه، فرضیه صفر آزمون F در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می شود، بنابراین، مدل معنی دار بوده و بین متغیر مستقل و وابسته یک رابطه خطی وجود دارد. بر طبق نتایج جدول مشاهده می شود، مقدار ضریب تعیین برابر با ۰,۵۴۳۲۶۹ می باشد، بدین معنی که متغیرهای مستقل، حدود ۵ درصد از تغییرات در متغیر وابسته را توضیح می دهند. همچنین آماره دوربین واتسون در این مدل بین (۱,۵ و ۲,۵) است لذا می توان نتیجه گرفت اجزای خطا در مدل همبستگی معنی داری با هم نداشته و رفتاری مستقل از هم دارند. مقدار آماره دوربین-واتسن برابر با ۱,۸۹۲۳۶۵ و در سطح قابل قبول (بین ۱/۵ و ۲/۵) قرار دارد. بنابراین فرضیه صفر مبنی بر نرمال بودن جمله خطا رد نمی شود لذا فرض نرمال بودن جمله خطا تایید می شود. به منظور بررسی و تایید فرضیه دوم باید ضریب β_1 در مدل رگرسیونی جهت آزمون فرضیه دوم باید مثبت باشد همان طور که بر اساس جدول ملاحظه می شود، ضریب رگرسیونی متغیر افزایش بند تأکید بر مطلب خاص در کیفیت حسابرسی یک سال شرکت برابر ۰,۱۸۹۵۷۶ و سطح معنی داری آن برابر صفر می باشد که کمتر از ۰,۰۵ می باشد که نشان دهنده این است که رابطه مثبت و معناداری بین افزایش بند تأکید بر مطلب خاص در کیفیت حسابرسی برای یک سال شرکت وجود دارد به عبارتی پس از انتشار گزارش حسابرسی حاوی بند تأکید بر مطلب خاص شرکت، کیفیت حسابرسی این شرکت ها بالاتر خواهد رفت بنابراین فرضیه دوم تحقیق پذیرفته می شود.

➤ نتیجه گیری و پیشنهادات پژوهش

نتایج آزمون فرضیه ها نشان داد تأکید بر مطلب خاص گزارش حسابرسی، سرمایه گذاران را قادر می سازد تا موضوعات پرخطر حسابرسی موجود در فرآیند حسابرسی و روش های حسابرسی انجام شده توسط حسابرس که آگاهی نیز وجود دارد را درک کنند. بنابراین، سرمایه گذاران می توانند اطلاعاتی را که بیشتر با تصمیمات سرمایه گذاری مرتبط است، از موضوعات کلیدی حسابرسی، و تأثیر بر رفتار سرمایه گذاری از منظر انتقال اطلاعات، که بر قیمت اوراق بهادار در بازار سرمایه تأثیر می گذارد، به دست آورد. بنابراین، این مقاله بررسی می کند که آیا تأکید بر مطلب خاص گزارش حسابرسی واکنش مثبت بازار را به همراه داشته است یا خیر. همچنین اساس، تأکید بر مطلب خاص گزارش حسابرسی است، به طوری که محتوای ثبت شده در اصل در اسناد حسابرسی در گزارش حسابرسی گنجانده شده و به کاربران گزارش ارائه می شود. بنابراین، در طی فرآیند افشا، حسابرس رویه های حسابرسی را با نگرش کاری فعال تر و دقیق تر انجام می دهد، استقلال خوبی را حفظ می کند و برای حفظ صحت افشا، بررسی دقیق محتوای افشا را انجام می دهد. در عین حال، حسابرس با مدیریت و حاکمیت نیز ارتباط برقرار می کند تا درک واحد حسابرسی شده را عمیق تر کند و تشخیص رفتارهای متقلبانه توسط واحد حسابرسی شده را آسان کند.

در راستای نتایج به دست آمده از پژوهش، پیشنهادهایی به شرح زیر مطرح می شود:

- ۱) سرمایه گذاران و اعتباردهندگان قبل از سرمایه گذاری و یا اعطای اعتبار پیشنهاد می گردد، به گزارشات شرکت و مطالب خاص افشاء شده و به کیفیت حسابرسی و کیفیت اطلاعات مالی توجه بیشتری داشته باشند و تصمیمات خود را بر مبنای صورت های مالی حسابرسی شده اتخاذ نمایند.

۲) به هیئت مدیره شرکت‌ها توصیه می‌گردد، فارغ از هیجانات و گرایش‌های احساسی سرمایه‌گذاران، خواهان حسابرسی با کیفیت بوده و حسابرسانی را به‌عنوان مسئول رسیدگی به شرکت انتخاب کنند که از کیفیت بالای برخوردارند و کمتر تحت تأثیر سوگیری‌های احساسی قرار می‌گیرند.

➤ پیشنهادات برای پژوهش‌های آتی

- موارد زیر به‌عنوان پیشنهاداتی به‌منظور انجام تحقیقات آتی در ارتباط با موضوع تحقیق حاضر می‌تواند ارائه گردد:
- ۱) در تحقیقات آتی بیشتر، دامنه نمونه گسترش داده شود، به‌ویژه شرکت‌های کوچک و متوسط بورسی که اطلاعات مالی و عملیاتی شفاف کمتری دارند را مورد بررسی قرار گیرد.
 - ۲) با توجه با اینکه بانک‌ها و سایر شرکت‌های واسطه‌گری مالی از نمونه پژوهش حذف شده‌بودند، پیشنهاد می‌شود پژوهشگران در آینده بانک‌ها و سایر شرکت‌های واسطه‌گری مالی را مورد بررسی قرار دهند.
 - ۳) بررسی تأثیر متغیر تعدیلگر موارد تأکید بر مطلب خاص گزارش حسابرسی بر رابطه بین مالکیت شرکتی و رفتار سرمایه‌گذاران در بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

منابع و مآخذ

- ✓ استادجعفری، محمد؛ فرجی، امید؛ عربزاده، میثم؛ جبّاری جعفرآبادی، حسین؛ غنیمتی، حسن. (۱۴۰۱). عوامل و ویژگی‌های مالی مؤثر بر تغییر حسابرسی و واکنش بازار به آن: مرور نظام‌مند ادبیات با روش فراتحلیل. نشریه پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۴(۳)، ۱۱۹-۱۴۸.
- ✓ شجاع، اسمعیل؛ احدی سرکانی، سید یوسف؛ حسینی، سیده عاطفه (۱۴۰۱). نقش و اهمیت افزایش افشاء گزارش‌های حسابرسی در تصمیمات سرمایه‌گذاران حرفه‌ای و غیرحرفه‌ای با رویکرد دلفی فازی. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۴(۵۶)، ۵۱-۶۸.
- ✓ عباسپور ثانی، امیر؛ حاجیه‌ها، زهره؛ حجازی، رضوان؛ نجفی مقدم، علی. (۱۴۰۱). واکاوی تأثیر افشای موارد کلیدی گزارش حسابرسی بر کاهش عدم موفقیت کسب و کار شرکت‌های بازار سرمایه. دانش حسابداری مالی، ۹(۴)، ۲۱۹-۲۵۰.
- ✓ گرجی زاده، داوود و یاراحمدی نساء. (۱۴۰۲). بررسی رابطه بین چرخش حسابرسی، افشای موضوعات کلیدی حسابرسی، و کیفیت گزارشگری مالی. نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری، ۷(۲۷)، ۱۴۵۶-۱۴۷۶.
- ✓ محمدی، محمد؛ ساعت ساز، پگاه. (۱۴۰۱). چرخش حسابرسی، افشای موضوعات بااهمیت حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی. چشم انداز حسابداری و مدیریت، ۵(۷۵)، ۱۳۰-۱۴۸.
- ✓ Al Lawati, H., & Hussainey, K. (2022). The determinants and impact of key audit matters disclosure in the auditor's report. *International Journal of Financial Studies*, 10(4), 107.
- ✓ Bens, D., Chang, W. J., & Huang, S. (2019). The association between the expanded audit report and financial reporting quality. *Working paper*.
- ✓ Bepari, M. K., Nahar, S., & Mollik, A. T. (2024). Perceived effects of key audit matters reporting on audit efforts, audit fees, audit quality, and audit report transparency: stakeholders' perspectives. *Qualitative Research in Accounting & Management*, 21(2), 192-218.

- ✓ Chang, Y. T., Chi, W., & Stone, D. N. (2024). Is client-specific information useful to investors? Evidence from key audit matter reports. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, 39(3), 786-806.
- ✓ Feng, X. (2021). Do key audit matters affect the credit rating of corporate bonds: Based on the perspective of conclusive evaluation. *Journal of Audit & Economics*, 36(4): 56-68.
- ✓ Fotoh, L. E., & Lorentzon, J. I. (2023). Audit digitalization and its consequences on the audit expectation gap: A critical perspective. *Accounting Horizons*, 37(1), 43-69.
- ✓ Harjoto, M. A., & Rossi, F. (2023). Market reaction to the COVID-19 pandemic: evidence from emerging markets. *International Journal of Emerging Markets*, 18(1), 173-199.
- ✓ Humphrey, C., Loft, A., & Woods, M. (2009). The global audit profession and the international financial architecture: Understanding regulatory relationships at a time of financial crisis. *Accounting, organizations and society*, 34(6-7), 810-825.
- ✓ Köhler, A., Ratzinger-Sakel, N., & Theis, J. (2020). The effects of key audit matters on the auditor's report's communicative value: Experimental evidence from investment professionals and non-professional investors. *Accounting in Europe*, 17(2), 105-128.
- ✓ Lennox, C. S. (2019). *Are expanded audit reports informative to investors? Evidence from the UK*. SSRN.
- ✓ Lin, H. L., & Yen, A. R. (2022). Auditor rotation, key audit matter disclosures, and financial reporting quality. *Advances in accounting*, 57, 100594.
- ✓ Lin, J. (2023). Does the disclosure of key audit matters improve the audit quality for sustainable development: Empirical evidence from China. *Plos one*, 18(5), e0285340.
- ✓ Lin, J. (2024). Measuring and analyzing the information entropy value of key Audit matters (KAMs) disclosure at the system and reporting scale. *Heliyon*, 10(1).
- ✓ Ma, J., Coram, P., & Troshani, I. (2024). The effect of key audit matters and management disclosures on auditors' judgements and decisions: An exploratory study. *The British Accounting Review*, 56(2), 101301.
- ✓ Mitan, J. (2024). Enhancing audit quality through artificial intelligence: an external auditing perspective.
- ✓ Tysiac, K. (2014). A Holistic Approach to Audit Quality: The AICPA Is Aligning Its AuditRelated Efforts in Order to Improve Audit Performance. *Journal of Accountancy*, 218(3), p. 33.
- ✓ Yang, H. (2021). The Impact of The Disclosure of Key Audit Matters on Market Reaction and Audit Quality, An Empirical Analysis from Spanish IBEX 35.
- ✓ Xu, X., Ye, F., & Chen, Y. (2023). The joint effect of investors' trait scepticism and the familiarity and readability of key audit matters on the communicative value of audit reports. *China Journal of Accounting Studies*, 11(1), 1-28.